

43. ԽԱՉՔԱՐ, ընկած է գյուղամիջուամ. նախորդի մոտ. ստորին մասում 7 տող.

ԻՌ ՁԻ
Ե ՍՍԵ ԴԱՅԱՂ
ԱՂԻՆՔԻ ԴՈՒՍՄՐԱՍ
ՍԱՆԱՅԿ ԱՆԳՆԵ ՑԻ ԶԼՍԼ
ՅԶՍ ՅԻՇԱՍՐԱԿԻՆ ՁԵԻ
ԶԱԻ ԱԿԱՅ ՈՐՔԿԱՐԴ ՅԱ
ՂԱԻՐԱ ՍՅԻՇԷՑ Ե Բ

Ի Թ. : ՈՂԶԲ: (1233). ԵՍ ՍԵԴԱՅ Ա-
ՂԱՂԻՆ ՔԻ. ԴՈՒՍՐ ՀԱՍՆԱՅ
ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԽԱ. ՅԶՍ ՅԻՇԱՍԱԿ ԻՆՁ
ԵԻ. ԶԱԻԱԿԱՅ. ՈՐՔ ԿԱՐԴԱՅՔ, ՅԱ-
ՂԱԻՔՍ ՅԻՇԷՑԻԲ:

Ծանոթ. Թվականի մեջ հարյուրավորը բաց է թողնված, և րացնում ենք նկատի ունենալով խաչքարի քանդակների և գրչության ոճը, նաև պատմական միջավայրը:

Այս երկու հուշարձանները ընկած են գյուղամիջուամ. փողոցի կողքին, սրանց մոտ կա ավերակից գոյացած մի թումբ, որտեղ գյուղացիների ասելով եղել է մատուռ:

Լուսանկ. 11

44. ԽԱՉՔԱՐԻ վրա, որը եղել է գյուղի զերեղմանատան մեջ.

Ի : ՈՂԲ: (1243) Թուխն. ուղբմութեամբն Աստուծոյ և ևսլաւնց խաչեմոյ՝ Զալալիւն և ուղալ իւրոյ Աքաբակին, եւ ևսլ Կառդան Կառդապեճ Հուռասաւեցի, պաւռնայքն հաղն ինն ճաւին, եւ գնեցի գրոտին հաւնդն, գ Շեղջատաւին, և Եկրին ճնտեղն՝ տուի վասն նոգոյ իւնոյ վախմ ի սբ. ախիսիս Գաւնաւասաւալ. սոքա տուին տաւէն : Բ: ժամ ի տաւնի Կառդաւանց. ալ գնալքեմիս հաւնէ ի սբ. ախիսիս : ՅԺԲ: (318) հայրապետաց նոյնված լիցի և իմ մեղացն պատրասկան.

Ծանոթ. Այս հուշարձանը մենք չենք տեսել:

Հրատ. Շահխաթունեանց, II, 377 (որից և առնում ենք), Բարխուդարեանց, 169,

3. ԿՈՇԻԿ ԱՆԱՊԱՏ

Գտնվում է Գուլատակ գյուղից 10—12 կմ հարավ-արևմուտք, բարձր լեռների վրա, շրջապատված խիտ անտառով:

Անապատը բաղկացած է երկու խումբ շենքերից, որոնք բուրժանված են մի բաց տարածությունում, որը նախկինում ծառայել է որպես բակ:

Առաջին խումբը կաղմված է իրար կից երեք փոքր եկեղեցիներից և սրանց արևմուտքում գտնվող սրահից, որի երեք կամարակապ աչքերն ալժամ վակ են: Այս որահի հյուսիսից էլ կցված է նեղ ու երկար շենք, որի պատերի կեսն է ալժամ կանգուն: Եկեղեցիներից մեծ է հարավայինը, որի թաղակապ ծածկն ամբողջովին թափված է, մյուսները նույնպես թաղակապ են, բայց պահպանված են ամբողջությամբ:

Նրկրորդ խումբը գտնվում է սրանցից հարավ-արևելք. բաղկացած է իրար մեջ բացվող երկու սենյականման շենքերից. կանգուն է:

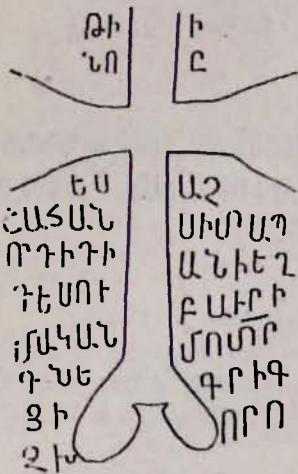
Անապատի բոլոր շինությունները կառուցված են ճեղքած քարերով. սրբատաշ է միայն մեծ եկեղեցու բեմի ճակատը, որի վրա գրված է №58 արձանագրությունը:

Առաջին խմբի հուշարձանների արևմտյան կողմում նկատվում են խոցերի և տնտեսական շենքերի կիսավեր պատերը՝ ծածկված թփուտներով և ծառերով, այստեղ պատերին հենած և ընկած վիճակում կան մի քանի խաչքարեր, որոնցից մի քանիսի ստորին մասերում քանդակված են շեծյալների՝ ղինված տեգերով և կապարճներով: Հետաքրքիր է մարդկանց ռազմական հանդերձանքը և մանավանդ ձիերի վեհ տեսքը՝ հանգուցավոր ազիններով:

Հուշարձաններից հյուսիս եղել է վանական գերեզմանատունը, որն ավերել են մեծամեծ ծառերի արմատները: Անապատ տանող ճանապարհին հանդիպում են գերեզմանաքարեր և խաչքարեր, որոնք տեղահան են արված:

Այս հուշարձաններից ժողովածուն ամփոփում է 25 արձանագրություն, որոնցից 15-ը հրատարակվում են առաջին անգամ:

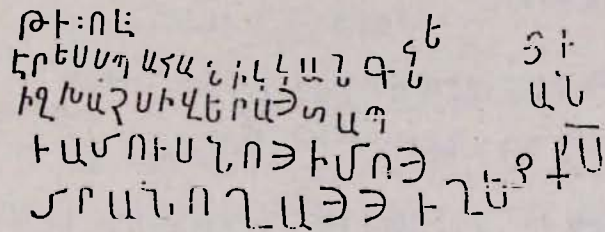
45. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ, գրանիտե, ագուցված է հուշարձանների արևմտյան պատի մեջ, արտաքուստ. թևերի շուրջը 10 տող.

ԹԻՐԻՆ. :ՈՒՐ: (1179). ԵՍ ՇԱՀԱՆ, ՈՐԴԻ[ԴԻ] ԴԵՍՈՒ-
ՄԱ. ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԽԱԶՍ Ի ՏԱՊԱՆԻ ԵՂԲԱԻՐ ԻՄՈ ՏՐ.
ԳՐԻԳՈՐՈ:

Լուսաճկ. 1

46. ԽԱԶԳԱՐ, ագուցված է հուշարձանների արևմտյան պատի մեջ, արտաքուստ. ստորին մասի աջ կողմում մարդու քանդակ, ձեռքերը կրծքին խաչած, երկար զգեստով. շուրջը 5 տող.

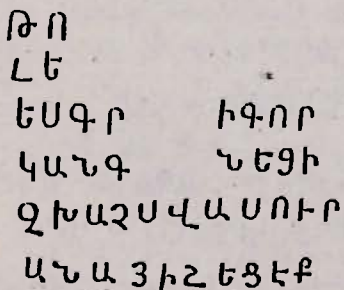

ԹԻՐԻՆ :ՈՒ: (1181) ԷՐ. ԵՍ ՍՊԱ-
ՀԱՆԻԿ ԿԱՆԳՆԵՑԻ [Ի] ԶԽԱԶՍ Ի
ՎԵՐԱՑ ՏԱՊԱՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՑ ԻՄՈՑ
ՀՐԱՆՈՇԱՑ. ՅԻՇԵՑԼԻՔ Ի ՔՄ:

Հրատ. Орбели, 198.

Լուսաճկ. 132

47. ԽԱԶԳԱՐ, ագուցված է բակի հյուսիսային մասի տնտեսական շենքի պատի մեջ, կողքանց, արտաքուստ. ստորին մասում հեծյալ, որի շուրջը 6 տող.

ԹՎԻՆ :ՈՒԼԵ: | (1186) ԵՍ ԳՐԻԳՈՐ | ԿԱՆԳՆԵՑԻ |
ԶԽԱԶՍ ՎԱՍՈՒՐ|ԱՆԱ. ՅԻՇԵՑԼԻՔ:

Մանոք. Օրբելու մոտ ռկե:

Հրատ. Орбели, 197.

48. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ, ագուցված է բակի հյուսիսային մասի տնտեսական շենքի պատի մեջ, երեսով արևմուտք, արտաքուստ. թևերի շուրջը և տակին 5 տող.

ԹԻԻՆ
ԷՍՋԱՅՍԵԱՅԱ
ՋՆԵԿԻԶԻԱՆՍԻ
ԻՐԿՈՒԹԻՒՆ ՀՈՋՈՅԻ
ՄՈՅԱՆԱԹՍՅԱՆԵԿ

ԹԻԻ. ՈՒ: (1191) ԵՍ ԳԱՅՍԵԱՅ ԿԱՆԳՆԵՑԻ
ՋԽԱՋՍ Ի՛ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ ՀՈԳՈՑ ԻՄՈ, ՅԱՂԱ-
ԻԹՍ ՅԻՇԵՑԵՔ:

49. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ և գեղաքանդակ. ագուցված է հուշարձանի արևմտյան պատի մեջ, արտաքուստ. ստորին մասում հեծյալ, կողքին կապարճ և ձեռքին երկար նիզակ. շուրջը 6 տող.

ԹՎ:Ո՛:
ԺԻԵ

ԵՍ ՄՐԳԱԳԻԿ
ԻՄԳՐԻԳՐՈՐ
ՀԱՆԱՅԿԱՆԳՆԵՅԱՔՂԱՋՍԱՆԻՐՄ
ԵՐՈՐԲԵՐԿՐԱԳԱՅԲԻՆԵԿ
Բ

ԵԵԶԲԱՅՐ
ՈՐԴԻՔԷԱ

ԹԻՎ. ՈՒՐ (1203) Է՛ ԵՍ ՏՐ. ԳԱԳԻԿ ԵԻ Ե՛ԼԱՅՐԻ ԻՄ ԳՐԻԳ[Գ]ՈՐ, ՈՐԴԻԲ ՇԱՀԱՆԱՅ ԿԱՆԳՆԵՑԱՔ ՋԽԱՋՍ ՀԱԻՐ ՄԵՐՍ. ՈՐԲ ԵՐԿՐԱԳԱՅԻ Ի ԱՂԱԻԹ՝ ԲԻՇԵՑԵՔ:

Հրատ, Орбели, 197.
Լատակ. 14

50. ԽԱԶԳԱՐ, դրված է սրահից մեծ եկեղեցին տանող մուտքի հյուսիսային կողին. կողքանց, երեսով արևմուտք. 2 տող.

ԵՍՄՐՎԱՐԴ ԱՆՇԵՆԵՅԻԶՈՐԱԿՍԿԱՆԳՆԵՅԻԶԻ...
ԽՐԱՊԱՆԻՄԱԲՄՈՐԲԵՐԿՐԱԳԵՅԻՇԵՅԵՅԱՆԱԹՍ:ԹՈՒ:ԻԸ:ԷՐ

ԵՍ ՏՐ. ՎԱՐԴԱՆ ՇԻՆԵՑԻ ՋՍՐԱՋՍ, ԿԱՆԳՆԵՑԻ ՋԽԱՋՍ Ի ՏԱՊԱՆԻ ՄԱԻՐ ԻՄՈ. ՈՐԲ ԵՐԿՐԱԳԵՔ ԵԻՇԵՑԵՔ ՅԱՂԱԻԹՍ. ԹՈՒ. ՆՈՒԸ: (1199) ԷՐ:

Ծանոթ. Խաչքարը հետագա նորոգումների ժամանակ օգտագործվել է որպես շինանյութ: Տողերի վերջին մասերը ծածկված են կրաշաղախով. երկրորդ տողինը մի կերպ բացեցինք: Թվականի մեջ հարյուրավորը չի գրված. մենք Ո-ենք համարում նկատի ունենալով քանդակների ոճը և այն, որ ավելի ուշ միայն նորոգումների հիշատակություններ կան:

51. ԽԱԶՔԱՐ, դրված է սրահի արևելյան սլատի հյուսիսային խորշի մեջ. ստորին մասում հեծյալ և մանրատառ 11 տող, կողքին 4 տող.

ԵՍՎԱՍ
ԱԿ ՈՐ
ԴԻԱԲԸԼՅ
ԷՋԻԿԱՆ
ԳԵՅԻՋԻԱԶՍ
ԻՎԵՐԱՅ
ՄԱՊԱՆԻԵՆ
ԲԱԻՐԻՄ
ՀԱՍԱՆ
ԱՅ

ԽՈՃ
ԽԳ

ԱՅ ՈՒ
ՈՐՄ
ԳՈՐԾ
ԵՂԵՂ

ԹԻՒՆԻՆ՝ : ՈՃԽԳ: (1194) ԵՍ ՎԱՍԱԿ ՈՐԴԻ
ԱԲԸԼԷՋԻ ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԽԱԶՍ Ի ՎԵՐԱՅ
ՏԱՊԱՆԻ ԵՂԻՖԱԻՐ ԻՄ՝ ՀԱՍԱՆՍԵ:

ԱԾ. ՈՂՈՐՄԵԱ, ԳՈՐԾՈՂԻՆ:

Մանր. Հրատարակիչը թվականը վերծանել է 743, այսինքն երկու հարյուրավոր տառերը գումարել է. մենք գերադասում ենք այս դեպքում վերծանել՝ 643. այսինքն երկու հարյուրավոր տասները հասկանալ 6 և հարյուր ձևով:

Հրատ. Орбелин, 197.

52. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ, դեղաքանդակ. սահել է վանքի ըակից ներքև և գտնվում է լանջի թփերի մեջ. ստորին մասում 5 տող, որոնցից 3 և 4 քայքայված.

ԵՍՏԻԱՍԻԱՆԿԱՆԳՆԵՑԻՉԻԱ
ՉՍԻՏԱՊԱՆԻՏԻՅՈՎԱՆԷՍՄԵԾԱՐԱՆ
.....
ԻՇԵՍՋԻԲԻՄ : ԹՈՒ : ԽԸ : ԷՐ

ԵՍ ՏՐ: ԱՍԼԱՆ ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԽԱԶՍ Ի ՏՍ.
ՊԱՆԻ ՏՐ. ՅՈՎԱՆԷՍ ՄԵԾԱՐԱՆԻՑ՝ . . .
ԹՄԻՇԵՍՋԻԲ Ի ՔՍ. ԹՈՒՆԻՆ՝ : ՈՂԽԸ: (1199)
ԷՐ:

Մանր. Թվականի մեջ հարյուրականը չի գրված: Համարում ենք): Ասլան անունը թեև կան է:

53. ԽԱԶՔԱՐ, գեղաքանդակ, գտնվում է հուշարձաններից հյուսիս, մի խումբ խաչքարերի հետ, ըակի մուտքի մոտ, ստորին մասում հեծյալի քանդակ է, որի շուրջը 5 տող.

ԹՈԿԴ

ԵՍՆԱԻ
ԻՐԿԱՆԳ
ՆԵՅԻՂԻԱ
ՈՐԴՈՅԻՄԳ ԳՐԻԳՈՐՈՅԻՆԵՑԷՖ

ՄԱՅԻՐ
Ն

ՀՍ

ԹՐՎԻՆ՝ : ՈԿԴ: (1215). ԵՍ ԶՍԻԻՐ ԿԱՆԳՆԵՑԻ
ԶԽԱԶՍ՝ ՈՐԴՈՅ ԻՄՈՅ ԳՐԻԳՈՐՈՅ. ՅԻՇԵՑԷՖ:
ՄՍՑՐՆ:

Մանր. Առանձնակի գրված ՄԱՅՐՆ բառը նշում է, որ նաև մոր կողմից է կանգնեցվել, հրատարակիչն այդ բառը չունի:

Հրատ. Орбелин, 198.

54. ԽԱԶՔԱՐ, գտնվում է նախորդի մոտ, ստորին մասում 5 տող.

ՈԿԶ

ԵՍ ԳՐԻԳՈՐԿԱՆԳ
ՆԵՑԻՋԻԱԶՍ . . .
... ՀԱԻՐԻՄՈՍԱ
... ՍԱՅԻՆԵՑԷՖ

: ՈԿԶ: (1217) ԵՍ ԳՐԻԳՈՐ ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԽԱԶՍ . . |
. . . . ՀԱԻՐ ԻՄՈ ՍԱՐԳԻՍԱ. ՅԻՇԵՑԷՖ:

55. ԽԱԶՔԱՐ, ազուցված է հյուսիսային եկեղեցու բեմի պատին. ստորին մասում հեծյալ և մոտը մանրատառ 9 տող.

Քրվիտի : ՈԿԵ: (1216) Եւ Ոթման կանգնեցի գխալս Եղբաւ Իմոյ Սաւգոյի.

Ծանոթ. Այս խաչքարը մենք տեղում չենք գտել:

Հրատ. Орбели, 198.

56. ՍՐԱՀ, հյուսիսային պատի մեծ խորշի մեջ, հինգ քարերի վրա, ներքուստ, 7 տող.

ՈՂԳ
ՅԱՆՈՒՆԱՅԵՍԴԱՆՈՇՈՐԴԻՇԻ
ԱՆԻՆՎԾԿԱՅ ՈՒՍՈՎՅԱՖԱՆԵՅԱԿ
ՈՇԻԿԱՆԱՊԱՏՈՎՅԱՆԱՅԵՍԴԱՆՈՇ
ԱՊԱՏՃԱՆՅԱՖԱՆԵՍԿԱՆԱՅԵՍԴԱՆՈՇ
ՄՐՁԱՄՈՐԱՓԵՍԿԱՆԵՍԿԱՆԱՅԵՍԴԱՆՈՇ
... ԻՃԱՅԱՏԱՐԻԶԲԵՐԵՆԻՍԱՓԱՆԻԶԲԵՐԵՆԻՍ
ՏԻՆԱՅ

: ՈՂԳ: (1244) | ՅԱՆՈՒՆ ԱՅ ԵՍ ՊԱՌՇ,
ՈՐԴԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՍԱԿԱ, ՅՈՒՍՈՎ,
ՄԻԱԲԱՆԵՑԱ, ԿՈՇԻԿ ԱՆԱՊԱՏՈՅ. ՏՎԻ
ԽԱԶ, ԱԻԵՏՈՐԱՆ, ՏՈՒՆՍԱՊԱՏՃԱՆ
ՄԻԱԲԱՆՔՍ ՏՎԻՆ ՄԲ. ԽԱԶԻՆ : Զ:
ԱԻՐ ԺԱՄ. ՈՐԶՍՓ ԿԵՆԴԱՆԻ ԵՄ ԻՄ
ՄԱԻՐԻՆ, ՅԵՏ ԵԼԻՑ | ԻՄՈՑ | ԻՆԶ. ԿԱ-
ՏԱՐԻԶՔԻՆ ԱԻՐՀՆԻՆ. ԽԱՓԱՆԻԶՔԻՆ
ԴԱՏԻՆ ԱՅ.

Հրատ. Բարխուդարեանց, 189.

57. ՍՐԱՀ, նախորդի մոտ. 7 տող.

... ՈՎՆԱՅԵՍԴԱՆՈՇՈՐԴԻՇԻՍԻՍԱՔԻՆԱՌԻ
ՍՆԻՄՄԱՄԱՄԻԱՖԱՆԵՅԱՔՄԲՈՒՍ
ՏԻՍԵՎՏՎԱՔՄԲԵՐԳԱԻԼԵՐԿԱՅՐԵՆԵՅՆՈՎՍՂ
ԱԾԵՐԱԾՈՒՄԲԵՐԳԻԼԵՐՏՆԱ. ԶԱՆԱՅԻՐԿՈՂԻՈՇՈՏԼԱԵՆՈՒԶ
ԶԿՆԱՎԱԶՆՈՒ
ՅԱՍՐԵՏԺՈՂՈՎՈՐԴԻՍԱՖԱՆԵՍԿԱՆԱՅԵՍԴԱՆՈՇ
... ԳԵՐԳԱՎԱՆԵԿԱՄԶՁԱՆԻՍԱՓ

ԹՈՒՍՈՎՆ ԱՅ. ԵՍ ԴԵՍՈՒՄ, ՈՐԴԻ ՍԻՍԱՔԻՆ, ԱՄՈՒՍԻՆ ԻՄ ՄԱՄԱ ՄԻԱԲԱ-
ՆԵՑԱՔ ՄԲ. ՈՒԽՏԻՍ ԵՒ ՏՎԱՔ ՄԲ. ԳԵՐԳԱ Ի ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԵՑ ՆՈՎՍ. Ղ . .
ԱԾԵՐԱԾՈՒ ՄԲ ԳԵՐԳ Ի ՄԵՐ ՏՆԱՋԱՂԱՑ ԻՐ ԼՈՂ Ի ԽՈՇՈՏԼԱՐԵՆ, ՈՒ ԶՂԶԿ
ՆԱՎԱԶՆ ՈՒ . . . | ՅԱՍՐ ԵՏ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻ. ՄԻԱԲԱՆՔ ՏՎԻՆ : Գ: ԺԱՄ | . .
... ՍԲ. ԳԵՐԳԱ ՀԱՆԵՅ ԿԱՄ ԺԱՄՆ ԽԱՓԱՆԵՅ . . . |

Ծանոթ. Արձանագրութիւնը հողմահարված է և չենք մուկ ու բարձր տեղումն է:
«Ածէրածու» հնարավոր է կարդալ «զած էր ածու»:

58. ՄԵԾ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԸԵՄԻ ԸՄԲՐՈՒԹՅԱՆ ԿՐԵՍԻՆ 12 տող.

ԱՅԵՆԱՄ ԱՄԱԹՈՒՆԻՆՈՐԱՆ
 ՎԳԻՆԵՏԻ ՂԱՆԳՆԱՅԻՅԱԵԻ
 ԲԻՐ ԻՄԱԶԳԵՆՈՒՓԵՅԻ
 ԱՄԱՍՏԱՆԱԶԶՐԿԱՆԲԱՆԵՐ: ԻՍԱԱՆԱԿԱՆՈՐԱՆ ՎԵՍ ՍՍՅՈՒՆ 3:ՍԻ
 ԻԵՐԻԱՆԱՐԾՊ՝ ԱՆԱՄ ԻԿՈՆԱԿԵՑԱԲՆՈՐՈՒԵԼԶԵ ԲԵՐԵԶԱԵԱՏՈՒՆՍԵՄԻԵՐԻԱՆՍ
 ԵՅԻԶԻՄՏԵԿԱՆՈ ՍՍԵՆՈՐՈՒԵՑԻԶԱՅԵԿԵԼԵՑԻԲՍԵԻ ԶԼԴԵՑԻՆԻԹԱԲԵԼԵԱՐՄՈ
 ԹԵՍԱՐՏԻՐՈՍԱՆՍ ԱԵԻԱՍԿԵԶԳԳԱՆԱՅԶՄԵՐԱՆԱ ՂԱՅԶԳԵԱԴԱՅԻՄԵԿԵԼԵՑԻՍ
 ԲՆԵՅԻՄԵՐԶԱԲ ԿԱՍԱՆԱԶԱՍԿԻՆԵԲԱԵԱԵԱՐ ՈՒՆԻՎԱՐԴԱՎԱՌԻՆԱՐԾՈՒ
 ԲԻՐԻԱՆԻՆ 3 ՅՆՈՒԹԵՑՆԵՐԱՍԹԻՆՈՐԱՆ
 ԿԱՏԱԵՆՈՐԱՎԱՌԱԿԱԿԱԶՐԿԵԼԶ ԱՆԱՅԶԱՅ ՍՏԵՆԵՐՍԻ ՄԻԳԻՐԳԱՅՈՍՈՒՆՈՐԱՅԱՅԵԼԵՑԻՍ
 ԵԻՆԵՐԶԵՐԿԵԼԵԹԻՅԱԻՆԵԼԵԹԻՅԱՅՐԵՆԵՑՆ ԵԻՐԵՄԱՅՆԱՄԱՄԱՆԱՐԾԻԳԻՐԵՑԱԻԳԻՐՊ
 Ի ԹՎԻՍ ԿԱՅՈՑ: 2ԶԴԴ:

. ԶԱՍԱՆԱՅ ԵԻ ՄԱՄ ՄԱՄԱԽԱԹՈՒՆԻՆ ԹՈՒՆՆ
 ՎԳԻ: ՀԵՏ ԻՐԻ ՂԱՆՆ ԳՆԱՅԻ ՅԱՐԵԻ
 ԲԻ ԻՄ ԱԶԳԵՆ ԹԱՓԵՑԻ Գ
 ԱՏԱՍՏԱՆԱԻ ԶՐԿԱՆՔՆ ՄԵՐ: Ի ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ
 ԽԵՐԽԱՆ, ՄԱՐԾՊԱՆ, ՄԱՄԻԿՈՆ ԿԱՄԵՑԱԲ ՆՈՐՈՒԵԼ ԶՍԵՐ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆՍ.
 ԵՍ ԽԵՐԽԱՆՍ ԴԵՆՆ՝ ԵՑԻ ԶՍԵ. ՍՏԵԿԱՆՈՍՍ ԵԻ ՆՈՐՈՒԵՑԻ ԶԱՅԻ, ԵԿԵ-
 ՂԵՑԻՔՍ ԵԻ ԶԱՐԳԱՐԵՑԻՄԽԻԹԱՐՔ ԵՂԲԱԻՐ ԻՄՍ | ԹԵՍ ՄԱՐ-
 ՏԻՐՈՍԱ: ԵՍ ՍԵԻԱԳԱ ՏՎԻ ԶԳԻՐՈՐԱՆԱՆՑ, ԶՄՈՐՆԳԱՆԱՆՑ, ԶԳԵԼՎԱՐԳԱՆՑ
 Ի ՄԲ. ԵԿԵՂԵՑԻՍ | ԲՅԱՄՆ :Ժ: ԱԻՐ ԺԱՄ :Բ: ԶԱՍԱՆԱ՝ ԶԱՏԿԻՆ, :Բ:
 ՄԱՄԱԽԱԹՈՒՆԻՆ ՎԱՐԳԱՎԱՌԻՆ, :Ա: ՌԶՈՒՔԱՆԱ | :Բ: ԽԵՐԽԱՆԻՆ
 ՅՐԱՅԵՆՈՒԹԵԼԱՆՅՑՆ :Բ: ԱՍԹԻՆ. ՈՐԶԱՓ | ԿԱՏԱՐԵՆ: ՈՐ ԶԱԿԱՌԱԿԻ
 ԿԱՄ ԶՐԿԵԼ ԶԱՆԱՅ ԶԱՅՍ ՏԵՂԵՐՍ Ի ՄԲ. ԳԻՐՈՒԱՅ, ՈՍՈՒՆ ՆՈՐԱՅ ԱԾ.
 ԵՂԵՑԻՍ ԵԻ ԻՆՔՆ ԶՐԿԵԼ ԼԻՑԻ ՅԱԻՏԵՆԻՑ ԶԱՅՐԵՆԵՑՆ ԵԻ ՄԵՐ ՄԵՂԱՅՆ
 ՊԱՐՏԱՊԱՆ՝ ԱՌԱՋԻ ՔԻ. ԳՐԵՑԱԻ ԳԻՐՍՂ Ի ԹՎԻՍ ԶԱՅՈՑ :2ԺԴ: (1265):

Ծանոթ. Գրված է Կրեք շարք քարերի վրա. Ա շարքից մնացել են Կրկուսը՝ առաջին
 քարի կես մասը և վերջին քարը. Բ շարքի չորս քարերից պակասում է վերջինը. Գ շարքի
 չորս քարերն էլ տեղումն են:
 Արձանագրությունն այս վիճակում է եղել նաև Մ. Բարխուդարեանցի ժամանակ, որի
 վերձանություն մեջ կան և՛ կամայական լրացումներ և՛ սղումներ:
 Հրատ. Բարխուդարեանց, 168—169,
 Լուսակ. 15

59 ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, մեծ, տափակ. գտնվում է սրահի մեջ. եկեղեցու մուտքի
 առաջ. Կրեսին 7 տող,

ԱՅՍԵԿԱՆ
 ԳԻՍՏԻՇԻԱ
 ՆԻԵՐԻԱՆԻՆ
 ՈՐԴՈՅԿԱՍՍՆԻՆ ԱՅՍ Է ԶԱՆԳԻՍՏ ԻՇԽԱՆ ԽԵՐԽԱՆԻՆ՝, ՈՐԴՈՑ ԶԱՍԱ-
 ԹՈՒՆԲԱ ՆԻՆ, ԹՈՒՆԻՆ ԲԱՂԱՅ ԹԱԳԱՌՈՐԻՆ. ԹՎԻՆ :2ԼԵ: (1286):
 ՂԱՅԹԱԳԱՌՈՐԻՆ
 ԹՎԻՆ 2ԼԵ
 Հրատ. Հովսեփյան, 80,

60. ԽԱԶԳԱՐ, օգտագործված է հետազայում որպես շինանյութ՝ սրահի կա-
մարի բացվածքը ծածկելու համար, երեսով արևմուտք, խաչի շուրջը և տակին
5 տող.

։ ԹԻ ։ | ԶԻԲ ։

ԵՍՎԱԴԱՆԿԱՆԳՆԵՑ
ԻԶ ԽԱՉԻ ՓՐԿՈՒԹԻՆՈ
ԳՌՄՈԱԿԱՆՈՒՆԵՄԸ Է ԿՐ
ՔԵՐԿՐՊԱԳԷՔՅԻՇԵՆ

ԹԻՒՆԵՆԶԻԲ (1273)՝ ԵՍ ՎԱՐԴԱՆ ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԽԱԶՍ Ի ՓՐԿՈՒԹԻ ԼՈՒԳՈՒՄՈ.
ՄԱԿԱՆՈՒՆ ԻՄ ՇԷԿ, ՈՐՔ ԵՐԿՐԱԳԷՔ ԹԵՇԵՑԻԷՔ:

Լուսանկ. 16

61. ՄԵԾ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՓԼՎԱԾՔՆԵՐԻ ՄԵՂ ԳՄՆՎՈՂ ՄԻ ՔԱՐԻ ՎՐԱ 14 տող.

ԵՍՎԱԿԳՆԵ
ՑԻՆՈՂԻՎԱՃ
ԱՌԱՍԵՂՍԵ
ՏՈՒԻԿՈՂԻԿԱ
ՆԱԴԱՏԴԱ
ԲԱՆՔՍԴՎԻՆԵ
ԱՐԶԴՆԱՆ
ԿՆԳԷՎԱՍԱԿ
Ա՝ ԱԳԻՍԱ
ԱՎԱՍԼԻՆՈՎԶ
ՁՆԻՓ | ԱՆԷԿ
ՋԶՆՆ | ՅԵԿԵՂ
ՈՍԿԱՆԷՅԸՆՅՐԱ
ՊԵՏԱԿՆԶՈՎԱԾ

ԵՍ ՎԱՍԱԿ ԳՆԵՑԻ ԼՈՂ Ի ՎԱՃԱՌԱՏԵՂՍ ԵՍՈՒ Ի
ԿՈՇԻԿ ԱՆԱՊԱՏ. ՄԻՍԱՆՔՍ ՏՎԻՆ :Ե: ԱԻՐ ԺԱՄ
ԻՆԱՆՑՆ. :Գ: ԱԻՐ ՎԱՍԱԿԱՅ, :Ա: ԱԻՐ ՍԱՐԳԻՍԱՅ,
:Ա: ԱԻՐ ՎԱՍԱՆ: ՈՎ ԶԺԱՄՆ ԽԱՓԱՆԷ ԿԱՄ
ԶԼՈՂՆ ՅԵԿԵՂԵՑՈՒՑ ԼԱՆԷ :ՅԺԸ: (318) ԼԱՅՐԱՊ-
ԵՏԱՑ ՆՁՈՎԱԾ ԷՅ:

Ծանոթ. Համարում ենք XIII դարի:

Լուսանկ. 17

62. ՄԵԾ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՓԼՎԱԾՔՆԵՐԻ ՄԵՂ ԳՄՆՎՈՂ ՄԻ ՔԵԼՈՐԻ ՎՐԱ, 7 տող.

ԵՍԱԿՈՒԲ ԵՐԼ . . .
ԻԳՐԱՆԱԿԵՐՈ
· · ՈՐԴԻՄԱՐԷՐՈՍՈ
ՍԲԳԵՐԳԱՍԻՆԵԿԻՆ
ԿԻԼՄԵԿԵՂԵԿԻՍՍ
ՏՎԻՆ:Գ:ՅԱՍՍԴԻ
· · Ա Ս օ

ԵՍ ԱԿՈՒ. ԵՐԿՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՍՈ
ԵԻՒ ՈՐԴԻ ԼՅՄ ԱՂԲԷՐՈՍ Տ . .
ՍԲ. ԳԵՐԳԱՍԻՆ ԵԿԻՆ.
ՑԻ ԵԻ . . ԵԿԵՂԵՑՈՒ
ՏՎԻՆ :Գ: ԺԱՄ ԱՍՏՈՒ . . .

63. Մենք եկեղեցո՞ւ արևմտյան պատին, արտաքուստ. մի քարի վրա.
8 տող.

ԿԱՄԱԻՆ ԱՅ. ԵՍՍ ՍՄՊԱՏ, ՈՐԴԻ ԱԻ-
ԾՈՎԱՑ ՄԻԱԲԱՆԵՑԱՑ ՍԲ. ԳԵՐԳԻՍ,
ՏՎԻ ԶԱՆԳԱԿԱՆԻՍ, ԶՏՐՎՂԱԾՈՅՆ
ՄԱՐԳԻՆ Ի ԳԵԼՎԱՐԴԱՆՑ ԵՒ ՄԻԱ-
ԲԱՆՔՍ ՏՎԻՆ :Գ: ԺԱՄ ՍԲ. ԳՐԻԳՈ-
ՐԻՆ :Բ: ԺԱՄՆ ԻՄ ՀԱԻՐ, :Ա: ԺԱՄՆ
ՍԵԳԻ. ՅԵՏ ԵԼԻՑ ԻՄՈՑ ԻՆՁՂ ԱՌՆԵՆ:
ՈՎ ԶՀՈՂՆ ՅԵԿԵԼԵԳՈՅՍ ՀԱՆԷ ՆՁՈ-
ՎԵԼ ԵՂԻՑԻ. ԺԱՄԻՆ ԶԱՌՆՈՂ՝ ԴԱ-
ՏԻՂ ՅԱՅ:

Ծանոթ. Համարում ենք XIII դարի:

Լուսաճկ. 18

64. Մենք եկեղեցո՞ւ արևմտյան պատին, արտաքուստ, կից նախորդին, մի
քարի վրա. 4 տող.

ԱՃՈՂ ՈՐՄ Ի
ԳՐԻ ԳՐԱՅՈՒՍԱ ԱՅ. ՈՂՈՐՄԻՂ ԳՐԻԳՈՐԱՑ ՈՒ ՍԱՐԳԻՍԱ, ԽԱԶԿԱՅՂ
ՐԳԻՍԱԽԱՂՀԱՅ
ՈՂԵ ԱՅՆ ՈՐԴԵԱՑ:

Ծանոթ. Համարում ենք XIII դարի:

Լուսաճկ. 19

65. Մենք եկեղեցո՞ւ արևմտյան պատին, արտաքուստ քիվի մի բեկորի վրա
թերի, 1 տող.

ԿԱՄԱԻՆ ԱՅ. ԵՍ ՄԱԼՈՒՄ ՄԱՀԷԱ...

66. ԽԱԶՔԱՐ, ագուցված է բակի հարավ-արևելյան կողմի տնտեսական
շենքի արևմտյան մուտքի կողին. ստորին մասում հեծյալ, ձեռքին երկար նի-
ղակ և ղիմացը նստած կին. մոտը 5 տող.

ՈԿ
ԵՍ ԶՈԼԻՃԱ
ՐԿԱՆԳԵՅԻԻ
ԱՆՍԻՈ ԹԵ
Կ ԻՆ
:ՈԿ: (1212).| ԵՍ ԶՈԼԻՆԱՐ ԿԱՆԳԼԵՑԻ ԽԱԶՍ
ԽՈԹԵՓԻՆ.
Ծանոթ. Զոլինար հնարավոր է կարդալ նաև Զոլինար (խմբ.):

Լուսաճկ. 20

67. ԲԱԿԻ հարավ-արևելյան կողմի տնտեսական շենքի հարավային պատին,
 ներքուստ, մուտքի մոտ. շինված. 9 տող.

ԿԱՄԱԻՆ ԱՅԵՍ ՊԱԻՆ
 ՈՍԶԳԱԳՈՒԺԻՆՆՆ
 ԻՍԵԻԱԴԵԳՆԵՑԻՈՒՆՐ
 ԱՆՐԱՄԱՆԱԻ ՄԲԳՄԳԻ
 ՍՏԿԻԻՄՆ ՈԳՈՅՍՈ
 ԿԶԱՅՆՆՈՂՆԻՄԳՈՐԴ
 ԷՍՆԱՆԵ 32 ԸՆԱՅ
 ՐԱՊԵՏԱՑՆԸ ԾԵ
 Ծ ՈՂՈՐՄ Պ Զ

ԿԱՄԱԻՆ ԱՅ. ԵՍ ՊԱԻՂՈՍ ԶՔԱՐԳՈՐԾԻՆ
 ՀՈՂՆԻ Ի ՍԵԻԱԴԵ ԳՆԵՑԻ ՈՒ ՆՐԱ ՀՐԱ-
 ՄԱՆԱԻ ՄԲ. ԳՈՐԳԻՍ ՏՎԻ ԻՄ ՀՈԳՈՅՍ.
 ՈՂ. ԶԱՅՆ ՀՈՂՆԻ Ի ՄԲ. ԳՈՐԳԻՍ ՀԱՆԵ
 :ՅԺԸ: (318) ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՆԻ ՆՂՈՂԱԾ
 Ե՛ ԱԾ. ՈՂՈՐՄԻ ՊԱԻՂՈՍԱՑԻ:

Ծանոթ. Համարում ենք XIII դարի:

Լուսանկ. 21

68. ԲԱԿԻ հարավ-արևելյան կողմի տնտեսական շենքի հարավային պատին,
 ներքուստ, նախորդի մոտ. 9 տող.

. . . . ՄՏԵՔԱՅԵՍՆԵԼՈՐԻ
 ԻՅԻՄԸՆՉԻՑԻՍԵՑԻՆՈՂ
 ԻՄԻՆԵՑԱՅՄՆԱԻՄԱԿՑՈՐ
 ԲԵՊԱՐՑԱԿՈՇԿՆԱՅՄԱՐՈՅԵ
 ՄՎԻՍԻՆՉԻՍՈՒՄԻՆԻՄԵՐՄԵ
 ԻՐԻՄԻՆՉԱՂՈՒՄՆԱԻՄՈՐ
 ՅՆԻՈՒՉԱԻՆԱԻՐԱՐԲՈՐԻՆ
 ՅՅԵՄԵԼԻՑԻՄՈՑԻՆՉ Կ
 ՉՔԱԻՐՆՍԻՆՉԱՅԻՑՈՂ

ՇԵՊՈՒ ՀԱԻՔՆ ԱՅ. ԵՍ ՏՂԵԼ, ՈՐԴԻ
 . . ԱՅ ԻՄ ԸՆՁԻՑ ԳՆԵՑԻ ՀՈՂ
 ՄԻՍԱՐԱՆԵՑԱՑ ՄԲ. ՆՅԱՆԻՍ, ԿԱՄԱԿ-
 ՑՈՒԹԻՐ ԵՂԱՐՑԱ ԿՈՇԻԿ ԱՆԱՂՑՊԱ-
 ՏՈՑ, ԵԻ ՏՎԻՆ ԻՆՁ Ի ՏԱՐԻՆ :Բ:
 ԺԱՄ ՄԲ. ԳՐԻԳՈՐԻՆ ՅԱՂՈՒՀԱՑՆ
 :Ա: ԻՄ ՈՐԴՈՐԻՆ ԽՈՒՉԱԽԻՆ :Ա:
 ԻՐ ՄԱԻՐ ԲՈՐԻՆՄԱՅ. ՅԵՏ ԵԼԻՑ
 ԻՄՈՑ ԻՆՁ. ԿՐԱՏԱՐԻՉՔ ԱԻՐՀՆԻՆ
 ՅԱՅ. ԽԱՓԱՆՈՂԻԳ ԳԱՏԻՆ:

Ծանոթ. Վերջին երկու տողի վերջավորության մասում քարը քառակուսի կարվածք
 ունի:

Հրատ. Բարխուդարեանց, 189,
 Լուսանկ. 22

69. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ, ընկած է վանքից հյուսիս, ճանապարհից մոտ 200 մետր
 հեռավորությամբ գերեզմանատան մեջ. ստորին մասում 4 տող.

ԹՈԿՆ

ԵՍԳԻՈՐԳԿԱՆԿ
 ՆԵՑԻԽԱՉՍՏԱՆ

ԹՎ. ՈԿԵ: (1216) ԵՍ ԳԻՈՐԳ ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԽԱԶՍ
 ՀԱԻՐ

Ծանոթ. Վերջին տողը բոլորովին փշրված է: